Finansutskottets betänkande 1986/87:27

om fortsatt valutareglering, m.m. (prop. 1986/87:123)

FiU
1986/87:27

Sammanfattning

Utskottet tillstyrker i detta betänkande att valutaregleringen, med vissa smärre ändringar, förlängs att gälla ytterligare ett år, t.o.m. juni 1988. I en gemensam reservation av företrädarna för moderata samlingspartiet, folkpartiet och centern föreslås att valutaregleringen avskaffas.

Utskottet tillstyrker vidare att guldregleringen avskaffas samt att vissa förändringar görs i valutastyrelsens sammansättning. På den sistnämnda punkten reserverar sig gemensamt företrädarna i utskottet för moderata samlingspartiet, folkpartiet och centern.

Utskottet avstyrker dessutom ett antal motioner från allmänna motionstiden med valutapolitisk anknytning, om anslutning till det europeiska monetära samarbetet (EMS), om en gemensam nordisk aktiemarknad, ändrade villkor för företag för återbetalning av utlandslån samt åtgärder för att minska Sveriges internationella beroende.

Inledning

I detta betänkande behandlar utskottet

dels proposition 1986/87:123 om fortsatt valutareglering, m.m.,

dels de med anledning av propositionen väckta motionerna
1986/87:Fi106 av Anne Wibble m.fl. (fp),
1986/87:Fi107 av Lars Tobisson m.fl. (m),
1986/87:Fi108 av Lars Werner m.fl. (vpk),
1986/87:Fi109 av Stig Josefson m.fl. (c),

dels de under allmänna motionstiden väckta motionerna
1986/87:Fi226 av Lars Werner m.fl. (vpk), i vad avser yrkande 6,
1986/87:Fi602 av Sten Svensson (m),
1986/87:Fi605 av Carl Bildt m.fl. (m), i vad avser yrkandena 1 och 3,
1986/87:Fi607 av Lars Werner m.fl. (vpk),
1986/87:Fi801 av Christer Eirefelt m.fl. (fp), i vad avser yrkande 3.

Propositionen

I proposition 123 har regeringen (finansdepartementet) efter föredragning av statsrådet Bengt K. Å. Johansson

dels föreslagit riksdagen att anta i propositionen framlagda förslag till

1. lag om tillämpning av valutalagen (1939:350),
2. lag om ändring i valutalagen (1939:350),
3. lag om ändring i lagen (RFS 1975:6) med reglemente för riksbanken (bankoreglementet),
4. lag om ändring i lagen (1984:665) om arvoden m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ,

dels berett riksdagen tillfälle att ta del av i propositionen framlagt förslag till

5. förordning om dels fortsatt giltighet av valutaförordningen (1959:264), dels ändring i samma förordning.

Propositionens lagförslag och förslag till förordning har följande lydelse:

1 Förslag till

Lag om tillämpning av valutalagen (1939:350)

Härigenom föreskrivs att 2 § första stycket 1, 2 och 4–8 samt 5 § 1 och 3 valutalagen (1939:350) skall tillämpas under tiden den 1 juli 1987–den 30 juni 1988.

2 Förslag till

Lag om ändring i valutalagen (1939:350)

Härigenom föreskrivs att 6 a § valutalagen (1939:350) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
6 a §[1]	
Riksbankens beslutanderätt enligt denna lag utövas inom riksbanken av en styrelse (valutastyrelsen). Valutastyrelsen består av *sju ledamöter utom vid handläggning av ärenden rörande direkta investeringar utomlands, då den består av elva ledamöter.*	Riksbankens beslutanderätt enligt denna lag utövas inom riksbanken av en styrelse (valutastyrelsen). Valutastyrelsen består av *nio ledamöter. Två av dem utses av regeringen, de övriga av fullmäktige i riksbanken. För varje ledamot skall i samma ordning högst två suppleanter utses.*
Regeringen utser tre av *ledamöterna, varav två skola tjänstgöra endast i ärenden rörande direkta investeringar utomlands. Övriga ledamöter utses av fullmäktige i riksbanken. För ledamöterna skola i samma ordning utses suppleanter.*	
Valutastyrelsens beslut *må* överklagas hos fullmäktige i riksbanken inom tre veckor från det klaganden fick del av beslutet.	Valutastyrelsens beslut *får* överklagas hos fullmäktige i riksbanken inom tre veckor från det klaganden fick del av beslutet.
På yrkande av minst tre av de ledamöter eller suppleanter som deltagit i styrelsens beslut, skall beslutet underställas fullmäktige för prövning. *Yrkanden härom* skall framställas genast efter *beslutets fattande.*	*Om* minst tre av de ledamöter eller suppleanter som deltagit i styrelsens beslut *yrkar det*, skall beslutet underställas fullmäktige för prövning. *Ett sådant yrkande* skall framställas genast efter *det att beslutet fattats.*
Mot fullmäktiges beslut må talan ej föras.	*Fullmäktiges beslut får inte överklagas.*

Närmare bestämmelser rörande valutastyrelsen meddelas i bankoreglementet.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1987.

[1] Senaste lydelse 1975:204.

Lag om ändring i lagen (RFS 1975:6) med reglemente för riksbanken (Bankoreglementet)

Härigenom föreskrivs att 13 § lagen (RFS 1975:6) med reglemente för riksbanken (Bankoreglementet) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
13 §	
1 mom. Till ledamöter i den i 6 a § valutalagen nämnda valutastyrelsen skall fullmäktige utse dels från riksbanken vice riksbankschefen, en fullmäktig eller suppleant för fullmäktig och en riksbanksdirektör, dels utanför banken *tre* ledamöter, av vilka *en* skall representera bankväsendet och *två* näringslivet i övrigt. *För tjänstgöring i ärenden rörande direkta investeringar utomlands skall fullmäktige därjämte utse två ledamöter, som skall representera arbetstagarna.* Fullmäktige skall *därjämte* utse suppleanter för *dessa* ledamöter.	*1 mom.* Till ledamöter i den i 6 a § valutalagen *(1939:350)* nämnda valutastyrelsen skall fullmäktige utse dels från riksbanken vice riksbankschefen, en fullmäktig eller suppleant för fullmäktig och en riksbanksdirektör, dels utanför banken *fyra* ledamöter, av vilka *två* skall representera bankväsendet och näringslivet i övrigt *och två arbetstagarna*. Fullmäktige skall *också* utse *högst två* suppleanter *för varje ledamot*.
Vice riksbankschefen är valutastyrelsens ordförande. Fullmäktige förordnar en av de övriga inom riksbanken utsedda ledamöterna att vara vice ordförande.	
Valutastyrelsen är beslutför *i ärenden rörande direkta investeringar utomlands, när minst tre av de för prövning av sådana ärenden särskilt utsedda ledamöterna och minst tre av övriga ledamöter är närvarande, samt i övriga ärenden, när minst tre ledamöter är närvarande. Vid lika röstetal gäller den mening som ordföranden biträder.*	Valutastyrelsen är beslutför *när minst fem ledamöter är närvarande.*
2 mom. Ärende *varmed* valutastyrelsen *har att taga* befattning *avgöres* i valutastyrelsen, i valutastyrelsens direktion (valutadirektionen) eller av enskilda tjänstemän, en eller två i förening.	*2 mom.* Ärende *som* valutastyrelsen *skall ta* befattning med *avgörs* i valutastyrelsen, i valutastyrelsens direktion (valutadirektionen) eller av enskilda tjänstemän, en eller två i förening.
I valutastyrelsen avgöres ärenden rörande tillämpningsföreskrifter *till valutaförordningen* samt övriga ärenden som innefattar väsentliga principfrågor eller *eljest* är av större betydelse.	*Valutastyrelsen avgör* ärenden rörande tillämpningsföreskrifter *enligt 6 § första stycket valutalagen (1939:350)* samt övriga ärenden som innefattar väsentliga principfrågor eller *på annat sätt* är av större betydelse.

Nuvarande lydelse

Valutadirektionen skall förbereda ärenden som skall avgöras av valutastyrelsen och under styrelsen leda valutaregleringen. I valutadirektionen *avgöres* ärenden som utan att kräva valutastyrelsens avgörande *bedömes* betydelsefulla.

Av enskilda tjänstemän, en eller två i förening, vilka därtill erhållit valutastyrelsens bemyndigande, *avgöres* de ärenden *vilka ej* ankommer på valutastyrelsen eller valutadirektionen.

3 mom. Valutadirektionen består av vice riksbankschefen, *den i valutastyrelsen ingående riksbanksdirektören*, deras suppleanter i styrelsen samt den gruppchef eller motsvarande tjänsteman, till vars verksamhetsområde *föreliggande ärende* hör. Valutastyrelsen skall utse två tjänstemän i riksbanken såsom suppleanter för valutadirektionens ständiga ledamöter. Vice riksbankschefen är ordförande och den i valutastyrelsen ingående riksbanksdirektören vice ordförande i valutadirektionen. Beslutförhet kräver *närvaro av tre*.

Vid behandling i valutadirektionen av ärende av särskild penningpolitisk betydelse skall chefen för riksbankens kreditpolitiska avdelning deltaga.

4 mom. Har på sätt *föreskrives* i 6 a § *fjärde* stycket valutalagen yrkande framställts om att *av valutastyrelsen meddelat beslut* skall underställas fullmäktiges prövning, skall sökanden i ärendet underrättas *därom* snarast möjligt och senast i samband med att han *erhåller* meddelande om innehållet i styrelsens beslut.

Fullmäktig eller suppleant för fullmäktig får *ej deltaga* i fullmäktiges handläggning av ärende *varmed* han tagit befattning i valutastyrelsen.

5 mom. Beträffande arvoden till valutastyrelsen *är särskilt föreskrivet*. Vid resa, som föranleds av uppdraget, *äger* ledamot eller supp-

Föreslagen lydelse

Valutadirektionen skall förbereda ärenden som skall avgöras av valutastyrelsen och under styrelsen leda valutaregleringen. I valutadirektionen *avgörs* ärenden som utan att kräva valutastyrelsens avgörande *bedöms* betydelsefulla.

Enskilda tjänstemän, en eller två i förening, vilka därtill erhållit valutastyrelsens bemyndigande, *avgör* de ärenden *som inte* ankommer på valutastyrelsen eller valutadirektionen.

3 mom. Valutadirektionen består av vice riksbankschefen *och den riksbanksdirektör som ingår* i valutastyrelsen, *två av* deras suppleanter i styrelsen samt den gruppchef eller motsvarande tjänsteman, till vars verksamhetsområde *ärendet* hör. *Har för vice riksbankschefen eller riksbanksdirektören utsetts mer än en suppleant bestämmer valutastyrelsen vilken av de två som skall ingå i valutadirektionen.* Valutastyrelsen skall utse två tjänstemän i riksbanken såsom suppleanter för valutadirektionens ständiga ledamöter. Vice riksbankschefen är ordförande och riksbanksdirektören vice ordförande i valutadirektionen. Beslutförhet kräver *att tre ledamöter är närvarande.*

4 mom. Har på sätt *som föreskrivs* i 6 a § *tredje* stycket valutalagen *(1939:350)* yrkande framställts om att *ett beslut som valutastyrelsen fattar* skall underställas fullmäktiges prövning, skall sökanden i ärendet underrättas *om detta* snarast möjligt och senast i samband med att han *får* meddelande om innehållet i styrelsens beslut.

Fullmäktig eller suppleant för fullmäktig får *inte delta* i fullmäktiges handläggning av *ett* ärende *som* han tagit befattning *med* i valutastyrelsen.

5 mom. Beträffande arvoden till valutastyrelsen *finns föreskrifter i lagen (1984:665) om arvoden m. m. för uppdrag inom riksdagen, dess*

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
leant *åtnjuta* resekostnadsersättning och traktamente enligt vad som gäller för riksbanksdirektör.	*myndigheter och organ*. Vid resa, som föranleds av uppdraget, *har* ledamot och suppleant *rätt till* resekostnadsersättning och traktamente enligt vad som gäller för riksbanksdirektör.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1987.

4 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1984:665) om arvoden m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ

Härmed föreskrivs att 1 § 1 lagen (1984:665) om arvoden m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
1 §	
Arvoden för vissa uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ skall utgå enligt följande:	Arvoden för vissa uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ skall utgå enligt följande:
1. Sveriges riksbank	1. Sveriges riksbank
Fullmäktig: 20 000 kronor för år.	Fullmäktig: 20 000 kronor för år.
Fullmäktiges ordförande: 6 700 kronor för år utöver fullmäktigearvodet.	Fullmäktiges ordförande: 6 700 kronor för år utöver fullmäktigearvodet.
Fullmäktig som är deputerad: 20 000 kronor för år utöver fullmäktigearvodet.	Fullmäktig som är deputerad: 20 000 kronor för år utöver fullmäktigearvodet.
Suppleant för fullmäktig: 6 700 kronor för år.	Suppleant för fullmäktig: 6 700 kronor för år.
Ledamot av valutastyrelsen som *ej* är tjänsteman i riksbanken: *5 600 kronor för år till ledamot som tjänstgör endast i ärenden rörande direkta investeringar utomlands och 8 000 kronor till annan ledamot.*	Ledamot av valutastyrelsen som *inte* är tjänsteman i riksbanken: *8 000 kronor för år.*
Suppleant i valutastyrelsen som *ej* är tjänsteman i riksbanken: 2 700 kronor för år.	Suppleant i valutastyrelsen som *inte* är tjänsteman i riksbanken: 2 700 kronor för år.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1987.

Förordning om dels fortsatt giltighet av valutaförordningen (1959:264), dels ändring i samma förordning

Härigenom föreskrivs i fråga om valutaförordningen (1959:264)

dels att förordningen, som gäller till utgången av juni 1987[1], skall fortsätta att gälla till utgången av juni 1988,

dels att 4, 6, 7 a, och 15 §§ samt rubrikerna närmast före 4 och 6 §§ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
Om utförsel av betalningsmedel, värdepapper *och guld med mera*[2].	**Om utförsel av betalningsmedel, värdepapper *m. m.***
4 §[3]	
Värdepapper, andra betalningsmedel än växlar *samt guld och guldvaror som sägs i andra stycket må ej* utan riksbankens tillstånd utföras ur riket, *dock att resande till utlandet må utföra resevaluta till belopp som riksbanken medgiver.*	Värdepapper *och* andra betalningsmedel än växlar *får inte* utan riksbankens tillstånd utföras ur riket. *Resande till utlandet får dock utföra resevaluta till belopp som riksbanken medger.*
Förbudet i första stycket omfattar guld och följande guldvaror enligt tulltaxan (1977:975), nämligen ur nr 71.07 obearbetat guld, inbegripet platinerat guld, och andra formvaror av guld och platinerat guld än bladguld *ur 72.01 guldmynt*	
Om införsel av betalningsmedel, *värdepapper och guld, så ock om försäljning av värdepapper med mera*[3]	**Om införsel av betalningsmedel *och värdepapper samt försäljning av värdepapper m. m.***
6 §[4]	
Andra betalningsmedel än växlar *samt guld och guldvaror som sägs i 4 § andra stycket må ej* utan riksbankens tillstånd införas till riket, *dock att resande från utlandet må införa resevaluta till belopp som riksbanken medgiver.*	Andra betalningsmedel än växlar, *får inte* utan riksbankens tillstånd införas till riket. *Resande från utlandet får dock införa resevaluta till belopp som riksbanken medger.*
I den mån *ej annat* följer av 10 a § fordras riksbankens tillstånd, *därest* den som är bosatt här i riket skall	I den mån *annat inte* följer av 10 a § fordras riksbankens tillstånd, *om* den som är bosatt här i riket skall

[1] Förordningens giltighetstid senast förlängd 1986:499.
[2] Senaste lydelse 1975:206.
[3] Senaste lydelse 1977:1088.
[4] Senaste lydelse 1975:206.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
1) direkt eller genom annans förmedling, i annat fall än *i första stycket avses*, *mottaga* betalning från någon som är bosatt i utlandet,	1) direkt eller genom annans förmedling, i annat fall än *som avses i första stycket*, *ta emot* betalning från någon som är bosatt i utlandet,
2) *ikläda sig gäld* till någon som är bosatt i utlandet, där *ej fråga är* om *ingående* av köpeavtal på *inom branschen allmänt tillämpade köpevillkor* eller om *vidtagande av därmed jämförliga* åtgärder, eller	2) *sätta sig i skuld* till någon som är bosatt i utlandet, där *det inte är fråga* om *att ingå* köpeavtal på *sådana köpevillkor som tillämpas allmänt inom branschen* eller om *att vidta andra jämförbara* åtgärder, eller
3) *lämna försträckning* mot säkerhet av borgen av någon som är bosatt i utlandet.	3) *lämna kredit* mot säkerhet av borgen av någon som är bosatt i utlandet.

7 a §

I fråga om värdepapper och betalningsmedel gäller icke lagen (1973:980) om transport, förvaring och förstöring av införselreglerade varor, m. m. *I fråga om guld och guldvaror som sägs i 4 § andra stycket gäller nämnda lag med undantag av att guldet och guldvarorna ej få förvaras på tullager eller i frihamn, förstöras, återutföras eller tagas om hand av annan än riksbanken på sätt som avses i 3 § andra stycket tullagen (1973:670).*	I fråga om värdepapper och betalningsmedel gäller icke lagen (1973:980) om transport, förvaring och förstöring av införselreglerade varor, m. m.

15 §[5]

En var, som är bosatt här i riket eller *eljest här uppehåller sig*, är *pliktig* att, i den omfattning riksbanken finner erforderligt, till riksbanken lämna uppgift angående de betalningar han verkställer till eller *mottager* från någon som är bosatt i utlandet eller där uppehåller sig.	*Den* som är bosatt här i riket eller *annars upphåller sig här* är *skyldig* att, i den omfattning riksbanken finner erforderligt, *lämna uppgift till riksbanken* angående de betalningar han verkställer till eller *tar emot* från någon som är bosatt i utlandet eller *uppehåller sig där*.
Har någon efter anmaning underlåtit att lämna uppgift enligt första stycket, *äger* riksbanken påföra honom särskild avgift (förseningsavgift). Sådan avgift påförs med 500 kronor för aktiebolag och högst 300 kronor för övriga. Påförd förseningsavgift, som inte betalas inom föreskriven tid, får omedelbart drivas in i den ordning som gäller för indrivning av skatt enligt uppbörds-	Har någon efter anmaning underlåtit att lämna uppgift enligt första stycket, *får* riksbanken påföra honom särskild avgift (förseningsavgift) *som tillfaller riksbanken*. Sådan avgift påförs med 500 kronor för aktiebolag och högst 300 kronor för övriga. Påförd förseningsavgift, som inte betalas inom föreskriven tid, får omedelbart drivas in i den ordning som gäller för indrivning av

[5] Senaste lydelse 1986:499.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
lagen (1953:272). Restavgift utgår dock ej.	skatt enligt uppbördslagen (1953:272). Restavgift utgår dock ej.
Underlåter någon alltjämt, trots att förseningsavgift påförts, att lämna uppgift enligt första stycket *äger* riksbanken förelägga honom lämpligt vite.	Underlåter någon alltjämt, trots att förseningsavgift påförts, att lämna uppgift enligt första stycket *får* riksbanken förelägga honom lämpligt vite.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1987.

Fortsatt valutareglering

1986/87:Fi106 av Anne Wibble m.fl. (fp), vari hemställs

1. att riksdagen avslår förslaget till lag om tillämpning av valutalagen (1939:350).

1986/87:Fi107 av Lars Tobisson m.fl. (m), vari hemställs

1. att riksdagen beslutar avslå förslaget i proposition 1986/87:123 att förlänga valutaregleringen efter den 30 juni 1987.

1986/87:Fi109 av Stig Josefson m.fl. (c), vari hemställs

1. att riksdagen avslår regeringens förslag om tillämpning av valutalagen (1939:350).

1986/87:Fi605 av Carl Bildt m.fl. (m) vari hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen och fullmäktige i riksbanken till känna vad som i motionen anförs angående avveckling av hindren mot fria kapitalrörelser med utlandet,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen och fullmäktige i riksbanken till känna vad som i motionen anförs angående svensk anslutning till European Monetary System.

Valutastyrelsens sammansättning m.m.

1986/87:Fi106 av Anne Wibble m.fl. (fp), vari hemställs

2. att riksdagen beslutar att valutastyrelsen skall bestå av sju ledamöter som utses på sätt som anförs i motionen.

1986/87:Fi107 av Lars Tobisson m.fl. (m), vari hemställs

2. att riksdagen beslutar att valutastyrelsen skall bestå av sju ledamöter och utses på sätt som anges i motionen.

1986/87:Fi108 av Lars Werner m. fl. (vpk), vari hemställs

4. att riksdagen hos regeringen begär förslag till sådan ändring i valutaförfattningarna att de anställdas godkännande krävs för ett företags/en koncerns utlandsinvesteringar,

6. att riksdagen hos regeringen begär förslag till sådan lagändring att de anställdas godkännande krävs för avyttring av ett svenskt företag till utländsk köpare.

1986/87:Fi109 av Stig Josefson m.fl. (c), vari hemställs

2. att riksdagen hos regeringen begär förslag om ändring av valutalagen (1939:350) samt lagen (RFS 1975:6) med reglemente för riksbanken (bankoreglementet) vad gäller valutastyrelsens storlek och sammansättning enligt vad i motionen anförts.

1986/87:Fi607 av Lars Werner m.fl. (vpk), vari hemställs

3. att riksdagen hos regeringen begär förslag till sådan ändring i valutaförfattningarna att de anställdas godkännande krävs för ett företags/en koncerns utlandsinvesteringar.

1986/87:Fi602 av Sten Svensson (m), vari hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om åtgärder med syfte att liberalisera kapitalmarknaden i Norden.

Villkor för utlandslån

1986/87:Fi801 av Christer Eirefelt m.fl. (fp), vari hemställs

3. att riksdagen som sin mening ger riksbanken till känna vad som i motionen anförts om rätt till förtida återbetalning av utlandslån.

Åtgärder för att minska Sveriges ekonomiska beroende av utlandet

1986/87:Fi108 av Lars Werner m. fl. (vpk), vari hemställs

1. att riksdagen av regeringen begär förslag om ett åtgärdsprogram för att motverka transnationaliseringen,

2. att riksdagen som sin mening ger riksbanken till känna att riksbanken skall återgå till tidigare mera restriktiva praxis när det gäller tillstånd till svenska direktinvesteringar i utlandet,

3. att riksdagen hos regeringen begär förslag till sådan ändring i valutaförfattningarna att utlandsinvesteringar skall godkännas endast om det kan påvisas att de utgör ett ömsesidigt samhällsekonomiskt intresse,

5. att riksdagen hos regeringen begär att en mera restriktiv linje tillämpas när det gäller tillstånd för utlänningar att köpa svenska företag.

1986/87:Fi226 av Lars Werner m.fl. (vpk), vari hemställs

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförs om åtgärder för nationellt oberoende.

1986/87:Fi607 av Lars Werner m.fl. (vpk), vari hemställs

1. att riksdagen uttalar sig för att riksbanken återgår till tidigare mera restriktiva praxis när det gäller tillstånd till svenska direktinvesteringar i utlandet,

2. att riksdagen hos regeringen begär förslag till sådan ändring i valutaförfattningarna att utlandsinvesteringar skall godkännas endast om det kan påvisas att de utgör ett ömsesidigt samhällsekonomiskt intresse.

Utskottet

Fortsatt valutareglering

I propositionen anförs att med stöd av valutaregleringen kan man hindra eller begränsa störande kapitalflöden av främst kortfristig natur. Regleringen omfattar i huvudsak sådana transaktioner som inte har direkt samband med utrikeshandeln, dvs. främst rent finansiella placeringar.

Inom ramen för valutalagen och valutaförordningen ankommer det på riksbanken att utforma de närmare bestämmelserna rörande kapitaltransaktionerna.

I propositionen anförs att den ekonomiska politik som förts under de senaste åren har starkt bidragit till att de ekonomiska obalanserna minskat och att den svenska ekonomin nu står avsevärt starkare än vid 1980-talets början. Betydande problem kvarstår dock alltjämt. De förbättrade betingelserna för den svenska ekonomin kan enligt propositionen delvis förklaras av sådana faktorer som det kraftiga oljeprisfallet, dollarns fall och den internationella räntenedgången. Det förefaller inte realistiskt att räkna med en dylik draghjälp även under kommande år. Den underliggande bytesbalanssituationen och inflationstakten är ännu inte tillfredsställande. Det kommer att krävas fortsatta insatser för att befästa och förstärka den svenska ekonomin i dessa avseenden.

Den avreglering på valutaområdet som inleddes förra året bör, enligt vad som anförs i propositionen, fortsätta men i en takt som är lämplig med hänsyn till betalningsbalansens utveckling och erfarenheterna av avregleringen.

Det fortsatta liberaliseringsarbetet bör enligt propositionen ske med utgångspunkt i gällande lag vilken kan behållas som en fullmaktslag. Valutakommitténs förslag till lagstiftning bör således enligt propositionen inte ligga till grund för en ny lagstiftning.

I *motionerna Fi107* av Lars Tobisson m.fl. (m), *Fi106* av Anne Wibble m.fl. (fp) och *Fi109* av Stig Josefson m.fl. (c) begärs att valutaregleringen skall avskaffas. Sverige kan inte isolera sig från utvecklingen i omvärlden, anförs det. Valutaregleringen kan endast temporärt fördröja en nödvändig anpassning av den svenska ekonomin vid utifrån kommande störningar. En sådan fördröjning är enligt motionärerna skadlig för svensk ekonomi. Genom regleringen förhindras svenska kapitalplacerare att sprida sina tillgångar mellan länder. Detta medför att deras risktagande ökar, vilket i sin tur leder till högre avkastningskrav.

På kort sikt medför regleringen också att den svenska räntenivån blir hög internationellt sett. Om möjligheter öppnades för utländska placerare att köpa svenska statsobligationer skulle detta sannolikt verka nedpressande på den svenska räntenivån. Detta skulle vara gynnsamt för investeringsverksamheten i Sverige.

Motionärerna anför vidare att avregleringen bör ske skyndsamt och leda till en fullständig avreglering på valutaområdet. En stegvis avreglering är förknippad med svårigheter eftersom den leder till anpassningsrörelser när en uppdämd efterfrågan kan tillgodoses. Man bör därför enligt motionärerna samtidigt öppna för valutaströmmar både till och från Sverige.

I *motion Fi605* av Carl Bildt m.fl. (m) begärs en avveckling av hindren mot fria kapitalrörelser med utlandet. Sverige bör enligt motionärerna delta i den internationalisering av de finansiella marknaderna som nu pågår i snabb takt. Det är naturligt att i första hand söka anknytning till utvecklingen i Europa. Enligt motionärerna bör strävan vara att så långt möjligt delta direkt i det reformarbete som pågår inom EG. En förutsättning för detta är en snabb, fullständig och definitiv avveckling av den svenska valutaregleringen, vilken även måste omfatta portföljinvesteringar. På det monetära samarbetets område är det enligt motionärerna angeläget med en svensk anslutning till European Monetary System (EMS). Detta skulle ge Sverige mera stabila valutarelationer med våra viktigaste handelspartner.

Utskottet behandlade tidigare i våras (FiU 1986/87:10) flera motioner med yrkanden om att valutaregleringen skulle avskaffas. Dessa yrkanden avslogs på utskottets förslag av riksdagen. Utskottet anförde att den under de senaste åren kraftiga förbättringen av bytesbalansen, minskningen av budgetunderskottet, dämpningen av inflationstakten och den starka konkurrenskraften för svenskt näringsliv har skapat förutsättningar för att genomföra vissa lättnader i valutaregleringen. Som redovisas i propositionen har så också skett under år 1986 och fortsatt under år 1987. Inriktningen har varit att liberalisera de delar av valutaregleringen som har bedömts hämma näringslivets utveckling. De delar av valutaregleringen som reglerar kapitalplaceringar som styrs av ränteskillnader och förväntningar om ränte- och valutakursutvecklingen har däremot behållits.

Utskottet avvisade vid den tidigare behandlingen kravet på att svenska statsobligationer skulle få köpas även av utländska placerare. Det är enligt det resonemang utskottet då förde inte alls givet att en möjlighet för utlänningar att köpa kronobligationer skulle innebära lägre räntor sett över en längre period. Det är inte heller ett försvarbart argument för ett land med fasta växelkurser att hävda att staten undviker valutarisker genom att låta ge ut kronobligationer i utlandet. Utskottet anser således alltjämt att utlänningar inte bör få tillstånd att köpa svenska kronobligationer.

Utskottet har även i övrigt samma uppfattning som tidigare och anser i likhet med vad som anförs i propositionen att avregleringen på valutaområdet bör fortsätta men i en takt som är lämplig med hänsyn till betalningsbalansens utveckling och erfarenheterna av avregleringen. Det finns även i ett längre perspektiv skäl för att behålla de delar av regleringen som behövs för att det skall vara möjligt att föra en effektiv penningpolitik och att begränsa spekulativa valutaflöden.

Utskottet tillstyrker således att valutaregleringen förlängs ytterligare ett år. Motionerna Fi106 yrkande 1, Fi107 yrkande 1, Fi109 yrkande 1 och Fi605 yrkande 1 avstyrks således av utskottet.

Utskottet motsatte sig vidare också bestämt förslaget att Sverige skulle *ansluta sig till den europeiska gemenskapens monetära system (EMS)*. Det skulle allvarligt försvåra möjligheten för Sverige att föra en önskvärd ekonomisk politik. Utskottet avstyrker därför motion Fi605 yrkande 3.

Valutastyrelsens sammansättning m.m.

I propositionen föreslås att valutastyrelsen skall bestå av nio ledamöter oberoende av vilken typ av ärenden som handläggs. Regeringen skall utse två ledamöter och riksbanken sju, varav två skall representera arbetstagarna. Den nu gällande ordningen med varierande sammansättning beroende på ärendetyp kan innebära praktiska svårigheter, anförs det i propositionen. Det är viktigt, anförs det vidare, att valutastyrelsen är så allsidigt sammansatt som möjligt i alla ärenden med hänsyn till behovet av sakkunskap inom ämnesområdet och representation för olika samhällsintressen. I *motionerna Fi106* av Anne Wibble m.fl. (fp), *Fi107* av Lars Tobisson m.fl. (m) och *Fi109* av Stig Josefson m.fl. (c) yrkas som nämnts avslag på förslaget att förlänga valutaregleringen. Detta ställningstagande innebär att valutastyrelsen får

mer begränsade uppgifter och därmed blir valutastyrelsens sammansättning av mindre betydelse. Så länge valutastyrelsen finns kvar anser dock motionärerna att den bör ha lika många ledamöter vid behandlingen av alla ärenden. Den bör vara allsidigt sammansatt utan att vara partssammansatt. Ledamöterna bör utses på grund av sin kompetens i de sakfrågor som behandlas. Det är enligt vad som anförs i motion Fi107 svårt att se varför valutaregleringen skulle vara en facklig fråga. I motionerna föreslås att valutastyrelsen skall bestå av sju personer varav riksbanken utser fem ledamöter och regeringen två.

Utskottet delar inte motionärernas uppfattning. Det är viktigt att valutastyrelsen ges en allsidig sammansättning för alla förekommande ärenden. Eftersom besluten ofta avser betydande belopp eller är av principiell betydelse och besluten direkt och indirekt kan påverka olika sektorer av samhällsekonomin är det angeläget att styrelsen representerar olika samhällsintressen, däribland de fackliga. Utskottet avstyrker därför motionerna Fi106 yrkande 2, Fi107 yrkande 2 och Fi109 yrkande 2.

I *motion Fi108* av Lars Werner m.fl. (vpk) och *motion Fi607* (vpk) begärs att *de anställdas inflytande i företagen* skall öka. Motionärerna anser att godkännande skall krävas för ett företags eller en koncerns utlandsinvesteringar eller vid avyttring av ett svenskt företag till utländska köpare.

Utskottet anser att de anställdas inflytande över företagens utländska investeringar och försäljning av företag till utländska köpare bör regleras på det sätt som för närvarande sker i arbetsrättsliga sammanhang. Som utskottet anfört är det angeläget att de fackliga intressena finns företrädda vid beslut av den typ som motionärerna tar upp. Utskottet anser att det ställningstagande som utskottet gjort vad gäller valutastyrelsens sammansättning är ett uttryck för detta synsätt. Någon ytterligare åtgärd med anledning av motionen är därför enligt utskottets mening inte nödvändig. Utskottet avstyrker därför motionerna Fi108 (vpk) yrkandena 4 och 6 och Fi607 yrkande 3.

Guldreglering m.m.

Utskottet har inte något att erinra mot förslagen i propositionen att avskaffa regleringen för in- och utförsel av guld, guldmynt m.m. Inte heller föranleder förtydligandet i valutaförordningen att förseningsavgifterna skall tillfalla riksbanken någon erinran från utskottets sida.

Gemensam nordisk aktiemarknad

I *motion Fi602* av Sten Svensson (m) anförs att en friare nordisk aktie- och kapitalmarknad bör vara ett centralt mål för det nordiska samarbetet. Den svenska regeringen bör tillsammans med övriga nordiska regeringar ta initiativ till samarbete mellan länderna med avsikt att åstadkomma sådana ändringar i OECD-avtalen som skulle kunna möjliggöra en etablering av en nordisk kapitalmarknad.

Utskottet har vid flera tillfällen de senaste åren behandlat likalydande yrkanden (FiU 1983/84:42, FiU 1984/85:28 och FiU 1985/86:28). Utskottet har därvid konstaterat att de åtaganden Sverige gjort genom att ansluta sig till OECD:s kapitalliberaliseringsstadga gör det omöjligt att upphäva restriktio-

ner vad gäller aktiehandel endast de nordiska länderna emellan. Utskottet har därför uttalat att eventuella liberaliseringsåtgärder när det gäller kapitalrörelser inte kan begränsas till Norden utan måste införas på ett icke-diskriminerande sätt gentemot samtliga länder som anslutit sig till OECD-stadgan. Även de uttalanden av Nordiska ministerrådet som motionären åberopar utgår från detta synsätt.

Mot bakgrund av vad utskottet anfört avstyrker utskottet motion Fi602.

Villkor för utlandslån

I *motion Fi801* av Christer Eirefelt m.fl. (fp) anförs att som ett omedelbart steg på vägen att avskaffa valutaregleringen bör riksbanken tillåta de mindre och medelstora företagen att betala tillbaka utlandslån när de själva önskar utan särskild ansökan.

Utskottet vill med anledning härav anföra att sedan 1986 gäller att alla lån som upptagits före mars 1984 och som uppgår till högst 2 milj. kr. får återbetalas utan att avvakta ordinarie förfallodag om lånet inte upptagits på grund av krav eller villkor som uppställts av riksbanken. Från år 1984 har låntagare kunnat välja löptid fritt ned till två år, och från februari i år har den genomsnittliga löptiden varit så kort som ett år. Utskottet kan mot denna bakgrund inte se att frågan om förtida återbetalningar kan vara ett sådant problem för de mindre företagen att åtgärder behöver vidtas. Det kan också nämnas att sedan i juni 1986 har kravet att svenska direkta investeringar i utlandet skall finansieras genom lån i utländska valutor upphört. Utskottet anser således att riksdagen inte bör vidta någon åtgärd med anledning av motion Fi801 yrkande 3. Den avstyrks av utskottet.

Åtgärder för att minska Sveriges internationella beroende

I *motion Fi108* (vpk) begärs med åberopande av *motionerna Fi607* (vpk) och *Fi226* (vpk) åtgärder för att motverka Sveriges ekonomiska beroende av utlandet.

Enligt motionärerna förefaller den svenska utrikeshandeln ha utvecklats på ett sådant sätt under 1970- och 1980-talen att det strukturella beroendet ökat både vad gäller graden av känslighet och av sårbarhet. En växande del av sysselsättningen inom industrin har blivit avhängig av den ekonomisk-politiska utvecklingen hos våra viktigaste handelspartner.

Transnationaliseringen försvårar utformandet av en självständig och konsekvent nationell politik på det ekonomiska området, anför motionärerna. Det gäller handelspolitiken, industri- och regionalpolitiken, men det gäller också valuta- och räntepolitiken, där transnationaliseringen av kreditväsendet skapat problem för de enskilda staterna. De internationella kapitalrörelserna har blivit alltmera omfattande och bankväsendet har transnationaliserats. De transnationella företagen har möjlighet både att påverka ländernas växelkurser och att operera utan hänsynstagande till de enskilda staternas valuta- och räntepolitik. Detta berör i växande grad Sverige och minskar regeringens, riksdagens och riksbankens inflytande. Transnationaliseringen påverkar alla delar av det samhälleliga livet. Den innebär ett hot mot den nationella självständigheten och oberoendet.

Transnationella företag och direktinvesteringar i utlandet är enligt motionärerna inte några oundgängliga inslag i den internationella arbetsfördelningen. Denna kan tvärtom utvecklas samtidigt som både den offentliga sektorn och den nationella industrisektorn byggs ut. Produktion och investeringar i varusektorerna bör inriktas mot användning av en större andel inhemska kunskapstraditioner, råvaror och förnyelsebara industrikällor. Handelspolitiken bör samtidigt ges en större länderspridning. Genom vidareförädling i ökad utsträckning av inhemska råvaror kan beroendet minskas av utländska insats- och investeringsvaror.

All valutahandel bör enligt motionärerna gå genom samhällsägda finansinstitutioner. Utflyttning av koncernledningar i svenska företag och av deras forsknings- och utvecklingsverksamhet bör motverkas och om nödvändigt förbjudas genom lagstiftning. Sverige bör lämna Världsbanken och Interamerikanska utvecklingsbanken samt kräva en demokratisering av Internationella valutafonden. Frågan om en ändring av OECD:s kapitalliberaliseringsstadga bör tas upp.

En rad av de åtgärder som nu nämnts bör enligt motionärerna ingå i ett åtgärdsprogram avsett att motverka transnationaliseringen. Andra åtgärder kan bli föremål för omedelbara beslut.

Utskottet vill med anledning av motionen anföra att Sverige är ett land som sedan länge förespråkat och tillämpat en fri handel av varor och tjänster. Det är därför inte förenligt med våra internationella åtaganden att införa restriktioner eller att föra en mer selektiv ekonomisk politik av det slag som förordas i motion Fi607. Det är sannolikt att den typ av åtgärder som motionärerna förespråkar skulle få omedelbara återverkningar för svenska företags möjligheter att sälja sina produkter och tjänster utomlands, vilket skulle få negativa följder för sysselsättningen och tillväxten i Sverige. Utskottet avstyrker därmed motionerna Fi108 yrkandena 1–3 och 5 och Fi226 yrkande 6 samt Fi607 yrkandena 1 och 2.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *fortsatt tillämpning av valutalagen*

att riksdagen med avslag på motionerna 1986/87:Fi106 yrkande 1, 1986/87:Fi107 yrkande 1, 1986/87:Fi109 yrkande 1 och 1986/87:Fi605 yrkande 1

a) antar i proposition 1986/87:123 framlagt förslag till lag om tillämpning av valutalagen (1939:350),

b) lämnar utan erinran i proposition 1986/87:123 intaget förslag till förordning om fortsatt giltighet av valutaförordningen (1959:264),

2. beträffande *anslutning till den europeiska gemenskapens monetära system*

att riksdagen avslår motion 1986/87:Fi605 yrkande 3,

3. beträffande *valutastyrelsens sammansättning*

att riksdagen med avslag på motionerna 1986/87:Fi106 yrkande 2, 1986/87:Fi107 yrkande 2 och 1986/87:Fi109 yrkande 2 antar i proposition 1986/87:123 framlagt förslag till

a) lag om ändring i valutalagen (1939:350),

b) lag om ändring i lagen (RFS 1975:6) med reglemente för riksbanken (bankoreglementet),

c) lag om ändring i lagen (1984:655) om arvoden m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ,

4. beträffande *de anställdas inflytande i företagen*

att riksdagen avslår motionerna 1986/87:Fi108 yrkandena 4 och 6 samt 1986/87:Fi607 yrkande 3,

5. beträffande *guldreglering m.m.*

att riksdagen lämnar utan erinran i proposition 1986/87:123 intaget förslag till ändring i valutaförordningen (1959:264),

6. beträffande *gemensam nordisk aktiemarknad*

att riksdagen avslår motion 1986/87:Fi602,

7. beträffande *villkor för utlandslån*

att riksdagen avslår motion 1986/87:Fi801 yrkande 3,

8. beträffande *åtgärder för att minska Sveriges internationella beroende*

att riksdagen avslår motionerna 1986/87:Fi108 yrkandena 1–3 och 5, 1986/87:Fi226 yrkande 6 samt 1986/87:Fi607 yrkandena 1 och 2.

Stockholm den 7 maj 1987

På finansutskottets vägnar

Arne Gadd

Närvarande: Arne Gadd (s), Anne Wibble (fp), Lars Tobisson (m), Christer Nilsson (s), Bo Södersten (s), Lars De Geer (fp), Filip Fridolfsson (m), Arne Andersson i Gamleby (s), Hans Petersson i Hallstahammar (vpk), Hans-Eric Andersson (s), Arne Kjörnsberg (s), Hugo Hegeland (m), Marianne Carlström (s), Rolf Kenneryd (c) och Stina Eliasson (c).

Reservationer

1. Fortsatt tillämpning av valutalagen (mom. 1)

Anne Wibble (fp), Lars Tobisson (m), Lars De Geer (fp), Filip Fridolfsson (m), Hugo Hegeland (m), Rolf Kenneryd (c) och Stina Eliasson (c) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 13 som börjar med "Utskottet behandlade" och slutar med "av utskottet" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar inte uppfattningen att valutaregleringen behövs för att det skall vara möjligt att föra en effektiv penningpolitik och begränsa spekulativa valutaflöden. I likhet med vad som anförs i motionerna anser utskottet att valutaregleringen endast temporärt kan fördröja en nödvändig anpassning av den svenska ekonomin vid utifrån kommande störningar. Valutaregleringens stabiliseringspolitiska värde är således snarast negativt. Utan valutareglering

skulle större krav ställas på finanspolitiken, vilket skulle innebära en bättre avvägning mot penningpolitiken.

Utskottet anser, i likhet med vad som anförs i flera av motionerna, att valutaregleringen medför en rad olägenheter för de svenska företagen och den svenska ekonomin. Svenska kapitalplacerare förhindras genom regleringen att sprida sina portföljer och därmed utjämna risker. Det leder till större avkastningskrav och högre kapitalkostnader för de svenska företagen. Det leder också till obalanser i de svenska företagens finansiella ställning eftersom de tvingas placera tillgångarna i Sverige samtidigt som de förhindras att betala sina skulder i utlandet.

Utskottet anser att valutaregleringen snarast bör avvecklas. Avvecklingen bör vara fullständig och definitiv. Den av regeringen förordade metoden med endast en successiv och partiell liberalisering av valutapolitiken medför en rad svårigheter. Varje förändring ger upphov till ett valutaflöde. Det är därför viktigt att man samtidigt öppnar för kapitalströmmar såväl till som från Sverige.

Det är, som också anförs i motionerna, särskilt angeläget att möjligheter öppnas för valutautlänningar att köpa svenska statsobligationer. Det skulle sannolikt verka nedpressande på den svenska räntenivån, vilket skulle få positiva effekter för den svenska kostnads- och investeringsutvecklingen.

Utskottet avstyrker således propositionens förslag till förlängd valutareglering.

dels utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *fortsatt tillämpning av valutalagen*

att riksdagen med bifall till motionerna 1986/87:Fi106 yrkande 1, 1986/87:Fi107 yrkande 1, 1986/87:Fi109 yrkande 1 och 1986/87:Fi605 yrkande 1

a) avslår förslaget i proposition 1986/87:123 till lag om tillämpning av valutalagen (1939:350),

b) som sin mening ger regeringen till känna att valutaförordningen (1959:264) bör upphöra att gälla efter utgången av juni 1987,

2. Anslutning till den europeiska gemenskapens monetära system (mom. 2)

Lars Tobisson, Filip Fridolfsson och Hugo Hegeland (alla m) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 13 som börjar med "Utskottet motsatte" och slutar med "yrkande 3" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar uppfattningen i motion Fi605 att Sverige bör eftersträva mer stabila valutarelationer med våra viktigaste handelspartner. På det valutapolitiska området är det enligt utskottet särskilt angeläget att upprätthålla stabila spelregler. Den nuvarande konstruktionen av den korg med främmande valutor till vars värde kronan är fixerad har till följd av dollarkursens utveckling lett till att den svenska kronan successivt devalverats i förhållande till flertalet europeiska valutor. Detta har skapat ett extra utrymme i exportföretagen som i den mån det inte stannar där som ökad vinst

leder till ökad löneglidning. Det driver i sin tur på den inhemska kostnadsutvecklingen. Ett sätt att för framtiden förhindra en sådan utveckling vore att ändra valutakorgens konstruktion och i stället knyta kronan till det europeiska monetära systemet (EMS) i vilket flertalet EG-länders valutor ingår. Genom att Sverige uttalar sin avsikt att på detta sätt knyta kronan till EMS skulle således en betydligt högre grad av stabilitet uppnås gentemot våra viktigaste handelspartner i Europa. Vad utskottet anfört med anledning av motion Fi605 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *anslutning till den europeiska gemenskapens monetära system*

att riksdagen med anledning av motion 1986/87:Fi605 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

3. Anslutning till den europeiska gemenskapens monetära system (mom. 2, motiveringen)

Anne Wibble (fp), Lars De Geer (fp), Rolf Kenneryd (c) och Stina Eliasson (c) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 13 som börjar med "Utskottet motsatte" och slutar med "yrkande 3" bort ha följande lydelse:

Det sker för närvarande en omfattande förändring av de internationella finansiella marknaderna. En påtaglig avreglering har ägt rum på de nationella marknaderna i Västeuropa och i synnerhet inom EG vilket bidragit till friare kapitalrörelser och en ökad internationalisering. Det finns som utskottet ser det all anledning för Sverige att noggrant följa och analysera vad som händer på de internationella marknaderna. Sverige kan inte isolera sig från utvecklingen i omvärlden. En anknytning till det europeiska monetära systemet (EMS) som föreslås i motion Fi605 skulle emellertid innebära att konstruktionen för den svenska valutakorgen skulle behöva ändras. Konstruktionen kan självfallet diskuteras, men kravet på stabilitet, som gör sig särskilt gällande på valutasamarbetets område, gör att man bör iaktta stor försiktighet med sådana förändringar. Enligt utskottets mening talar inte heller erfarenheterna av det s.k. ormsamarbetet under 1970-talet för att återuppta detta. Utskottet avstyrker med anledning härav motion Fi605 yrkande 3.

4. Valutastyrelsens sammansättning (mom. 3)

Anne Wibble (fp), Lars Tobisson (m), Lars De Geer (fp), Filip Fridolfsson (m), Hugo Hegeland (m), Rolf Kenneryd (c) och Stina Eliasson (c) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 14 som börjar med "Utskottet delar" och slutar med "yrkande 2" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar uppfattningen att valutastyrelsen bör ha lika många ledamöter vid behandlingen av alla ärenden. Styrelsen bör ha en allsidig

sammansättning utan att vara partssammansatt. Valutastyrelsens arbete är enligt utskottets mening inte en facklig angelägenhet utan en strikt myndighetsutövande uppgift som bör skötas av personer, som är rättsligt och ekonomiskt sakkunniga inom ämnesområdet.

Om valutaregleringen skall förlängas anser utskottet att valutastyrelsen skall bestå av sju personer, varav riksbanken bör utse fem ledamöter och regeringen två. Utskottet tillstyrker således motionerna Fi106 yrkande 2, Fi107 yrkande 2 och Fi109 yrkande 2.

dels utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. beträffande *valutastyrelsens sammansättning*

att riksdagen med bifall till motionerna 1986/87:Fi106 yrkande 2, 1986/87:Fi107 yrkande 2 och 1986/87:Fi109 yrkande 2 antar det i proposition 1986/87:123 framlagda

a) förslaget till lag om ändring i valutalagen (1939:350) med den ändringen att 6 a § erhåller följande som *Reservanternas förslag* betecknade lydelse

Föreslagen lydelse	*Reservanternas förslag*
6 a §	
Riksbankens beslutanderätt enligt denna lag utövas inom riksbanken av en styrelse (valutastyrelsen). Valutastyrelsen består av *nio* ledamöter. Två av dem utses av regeringen, de övriga av fullmäktige i riksbanken. För varje ledamot skall i samma ordning högst två suppleanter utses.	Riksbankens beslutanderätt enligt denna lag utövas inom riksbanken av en styrelse (valutastyrelsen). Valutastyrelsen består av *sju* ledamöter. Två av dem utses av regeringen, de övriga av fullmäktige i riksbanken. För varje ledamot skall i samma ordning högst två suppleanter utses.

Valutastyrelsens beslut får överklagas hos fullmäktige i riksbanken inom tre veckor från det klaganden fick del av beslutet.

Om minst tre av de ledamöter eller suppleanter som deltagit i styrelsens beslut yrkar det, skall beslutet underställas fullmäktige för prövning. Ett sådant yrkande skall framställas genast efter det att beslutet fattats.

Fullmäktiges beslut får inte överklagas.

Närmare bestämmelser rörande valutastyrelsen meddelas i bankoreglementet.

b) förslaget till lag om ändring i lagen (RFS 1975:6) med reglemente för riksbanken (bankoreglementet) med den ändringen att 13 § 1 mom. erhåller följande som *Reservanternas förslag* betecknade lydelse

Föreslagen lydelse	*Reservanternas förslag*
13 §	
1 mom. Till ledamöter i den i 6 a § valutalagen (1939:350) nämnda valutastyrelsen skall fullmäktige utse	*1 mom.* Till ledamöter i den i 6 a § valutalagen (1939:350) nämnda valutastyrelsen skall fullmäktige utse

dels från riksbanken vice riksbankschefen, en fullmäktig eller suppleant för fullmäktig och en riksbanksdirektör, dels utanför banken *fyra* ledamöter, *av* vilka *två* skall representera bankväsendet och näringslivet i övrigt *och två arbetstagarna.* Fullmäktige skall också utse högst två suppleanter för varje ledamot.

dels från riksbanken vice riksbankschefen, en fullmäktig eller suppleant för fullmäktig och en riksbanksdirektör, dels utanför banken *två* ledamöter, vilka skall representera bankväsendet och näringslivet i övrigt. Fullmäktige skall också utse högst två suppleanter för varje ledamot.

Vice riksbankschefen är valutastyrelsens ordförande. Fullmäktige förordnar en av de övriga inom riksbanken utsedda ledamöterna att vara vice ordförande.

Valutastyrelsen är beslutför när minst fem ledamöter är närvarande.

c) förslaget till lag om ändring i lagen (1984:655) om arvoden m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ,

5. De anställdas inflytande i företagen (mom. 4)

Hans Petersson i Hallstahammar (vpk) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 14 som börjar med "Utskottet anser" och slutar med "yrkande 3" bort ha följande lydelse:

Det har under de senaste decennierna skett en kraftig förskjutning av sysselsättningen i de svenska företag som har utlandsproducerande enheter. I de 18 mest internationaliserade industrikoncernerna minskade mellan 1963 och 1983 antalet anställda i Sverige med 33 000 eller 17 % medan antalet anställda i utlandet inom dessa företag ökade med 120000 eller 97 %. Förskjutningen av sysselsättningen mot utlandet är alltså stark. Samma förskjutning kan noteras när det gäller den totala svenska industrisysselsättningen.

Samtidigt som denna utveckling har ägt rum har antalet utlandsägda företag ökat kraftigt i Sverige. Under de senaste 15 åren har utländska intressen köpt 410 tillverkningsföretag med 55700 anställda.

En utveckling av det här slaget har naturligtvis stor betydelse för sysselsättningen i Sverige och för de anställda i de berörda företagen. Utskottet anser det därför i hög grad rimligt att de anställda i de företag som överväger att investera utomlands och i de företag som avyttras till utländska köpare ges ett avgörande inflytande på denna utveckling. Utskottet tillstyrker därför motionerna Fi108 och Fi607 i här berörda delar som kräver att dessa transaktioner skall godkännas av de anställda i företagen för att få genomföras.

dels utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. beträffande *de anställdas inflytande i företagen*

att riksdagen med bifall till motionerna 1986/87:Fi108 yrkandena 4 och 6 samt 1986/87:Fi607 yrkande 3

a) hos regeringen begär förslag till sådan ändring i valutaförfattning-

arna att de anställdas godkännande krävs för ett företags/en koncerns utlandsinvesteringar,

b) hos regeringen begär förslag till sådan lagändring att de anställdas godkännande krävs för avyttring av ett svenskt företag till utländska köpare,

6. De anställdas inflytande i företagen (mom. 4, motiveringen)

Anne Wibble (fp), Lars Tobisson (m), Lars De Geer (fp), Filip Fridolfsson (m), Hugo Hegeland (m), Rolf Kenneryd (c) och Stina Eliasson (c) anser att den del av utskottets yttrande på s. 14 som börjar med "Utskottet anser" och slutar med "yrkande 3" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att valutaregleringen inte bör förlängas ytterligare. Skulle så ändå ske bör inte de valutapolitiska frågorna göras till fackliga frågor. Utskottet avstyrker således motionerna Fi108 yrkandena 4 och 6 samt Fi607 yrkande 3.

7. Gemensam nordisk aktiemarknad (mom. 6, motiveringen)

Anne Wibble (fp), Lars Tobisson (m), Lars De Geer (fp), Filip Fridolfsson (m), Hugo Hegeland (m), Rolf Kenneryd (c) och Stina Eliasson (c) anser att

dels den del av utskottets yttrande som på s. 14 börjar med "Utskottet har vid" och på s. 15 slutar med "motion Fi602" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att valutaregleringen bör avskaffas. Det innebär att också restriktionerna vad gäller aktiehandeln avskaffas. Några särskilda åtgärder för handeln med de nordiska länderna är därför inte erforderliga. Motionen avstyrks därför.

8. Villkor för utlandslån (mom. 7, motiveringen)

Anne Wibble (fp), Lars Tobisson (m), Lars De Geer (fp), Filip Fridolfsson (m), Hugo Hegeland (m), Rolf Kenneryd (c) och Stina Eliasson (c) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 15 som börjar med "Utskottet vill" och slutar med "av utskottet" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att valutaregleringen bör avskaffas. Därigenom tillgodoses de önskemål motionärerna har. Någon ytterligare åtgärd från riksdagens sida behöver därför inte vidtas. Utskottet avstyrker därmed motion Fi801 yrkande 3.

9. Åtgärder för att minska Sveriges internationella beroende (mom. 8)

Hans Petersson i Hallstahammar (vpk) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 16 som börjar med "Utskottet vill" och slutar med "och 2" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser i likhet med motionärerna att den utveckling mot ökad transnationalisering som beskrivs i motionen måste motverkas. Det är uppenbart att denna utveckling innebär ett hot mot den nationella självständigheten och oberoendet. Utskottet tillstyrker därför yrkandena att riksdagen hos regeringen begär förslag om ett åtgärdsprogram för att motverka transnationaliseringen. I avvaktan härpå bör riksbanken återgå till den tidigare mera restriktiva praxis när det gäller tillstånd till svenska direktinvesteringar i utlandet, och regeringen bör tillämpa en mer restriktiv linje när det gäller tillstånd för utlänningar att köpa svenska företag. Vad utskottet anfört med anledning av motionerna Fi108, Fi226 och Fi 607 bör riksdagen som sin mening ge regeringen och riksbanksfullmäktige till känna.

dels utskottets hemställan under 8 bort ha följande lydelse:

> 8. beträffande *åtgärder för att minska Sveriges internationella beroende*
>
> att riksdagen med bifall till motionerna 1986/87:Fi108 yrkandena 1–3 och 5, 1986/87:Fi226 yrkande 6 samt 1986/87:Fi607 yrkandena 1 och 2
>
> a) hos regeringen begär förslag om ett åtgärdsprogram för nationellt oberoende och för att motverka transnationaliseringen,
>
> b) som sin mening ger fullmäktige i riksbanken till känna vad utskottet anfört om återgång till tidigare restriktiva praxis när det gäller tillstånd till svenska direktinvesteringar i utlandet,
>
> c) hos regeringen begär förslag till sådan ändring i valutaförfattningarna att utlandsinvesteringar endast skall godkännas om det kan påvisas att de utgör ett ömsesidigt samhällsekonomiskt intresse,
>
> d) som sin mening ger fullmäktige i riksbanken till känna vad utskottet anfört om återgång till tidigare restriktiva praxis när det gäller tillstånd för utlänningar att köpa aktier i svenska företag.

Särskilt yttrande

Fortsatt tillämpning av valutalagen

Hans Petersson i Hallstahammar (vpk) anför:

Jag delar uppfattningen att valutaregleringen bör tillämpas även i fortsättningen. Det finns dock, enligt min mening, inte anledning att överväga ytterligare liberaliseringar av valutalagens tillämpning. I stället bör en restriktivare praxis tillämpas i enlighet med vad jag förordat i reservation 9.

gotab Stockholm 1987 12970